

Güncel Yönetmelik Perspektifinde Öğretmen Yer Değiştirme Esaslarının Değerlendirilmesi: “Hizmet Puanı” Kriteri Örneği

Davut ATMACA¹ , Hüseyin TOYGUR² , Hayri ÇAMURCU³

¹(Sorumlu yazar)Öğretmen, Balıklıçeşme Ortaokulu, adaatmaca17@gmail.com, ORCID ID:0000-0001-7149-2952

²Öğretmen, Balıklıçeşme Ortaokulu, huseyintoygur84@gmail.com, ORCID ID:0000-0001-7919-6509

³Dr., Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, hcamurcu@comu.edu.tr, ORCID ID:0000-0001-9167-7946

Makale Bilgisi	ÖZET
Geliş Tarihi: 27.12.2021	<p>Öğretmenlerin yer değiştirme esas ve ölçütleri son yıllarda her zamankinden daha fazla konuşulur hale gelmiştir. Çünkü öğretmenlerin istediği okul ve bölgede çalışması mesleki doyum ile kurumsal amaçların gerçekleşmesi bakımından büyük bir öneme sahiptir. Bu çalışma öğretmen yer değiştirmelerine temel teşkil eden 17.04.2015 tarihli “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği”ndeki “hizmet puanı” kriterinin dayandığı ilkeleri incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişiklikleri incelenmiştir. Bunlara ek olarak Danıştay 2’inci Dairesi’nin hizmet puanları ile ilgili 19.11.2020 tarihli yargı kararı incelenerek doküman analizi kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin görev yaptıkları şehirler üç hizmet bölgesine ayrılmaktadır. İstanbul ikinci hizmet bölgesinde bulunan iller arasında dikkat çekmektedir. Ankara, İzmir, Balıkesir, Çanakkale ve Tekirdağ gibi bazı iller birinci hizmet bölgesinde bulunmaktadır. TÜBİTAK ve TÜBA projeleri ile Bilim Olimpiyatlarında öğrencilerine derece yaptıran koordinatör öğretmenler değişen oranlarda hizmet puanı almaktadır. Buna göre üçüncü hizmet bölgesinde görev yapmaya devam eden öğretmenlere verilecek artırımlı hizmet puanlarının miktarı oransal olarak daha fazla artırılabilir. Lisansüstü eğitim karşılığında alınan hizmet puanlarının oranı yapılacak yeni bir düzenleme ile makul bir seviyeye getirilebilir.</p>
Kabul Tarihi: 25.03.2022	
© UEAD 2022 Tüm hakları saklıdır.	

Anahtar Sözcükler: MEB, Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği, hizmet puanı.

Evaluation of Teacher Replacement Principles in the Perspective of the Current Regulation: Example of “Service Score” Criteria

Article Information	ABSTRACT
Received: 27 December 2021	<p>Teachers' relocation principles and criteria have become more talked about in recent years than ever before. Because it is of great importance for teachers to work in the school and region they want, in terms of professional satisfaction and the realization of institutional goals. This study was carried out to examine the principles on which the “service score” criterion in the “Teacher Appointment and Relocation Regulation” dated 17.04.2015, which forms the basis for teacher replacements, is based on. In addition, the regulation changes dated 19 June 2020 were examined. In addition to these, the judicial decision dated 19.11.2020 regarding the service scores of the 2nd Chamber of the Council of State was examined and evaluated within the scope of document analysis. According to the results of the research; the cities where teachers work are divided into three service regions. Istanbul stands out among the provinces located in the second service region. Some provinces such as Ankara, İzmir, Balıkesir, Çanakkale and Tekirdağ are located in the first service region. Coordinator teachers who make their students get degrees in TÜBİTAK and TÜBA projects and Science Olympiads receive service points at varying rates. Accordingly, the amount of incremental service points to be given to teachers who continue to work in the third service region can be increased proportionally more. The ratio of service points received in return for graduate education can be brought to a reasonable level with a new regulation.</p>
Accepted: 25 March 2022	
© UEAD 2022 All rights reserved.	

Keywords: Ministry of National Education, Teacher Appointment and Relocation Regulation, service score.

Kaynakça Gösterimi: Atmaca, D., Toygur, H., & Çamurcu, H. (2022). Güncel yönetmelik perspektifinde öğretmen yer değiştirme esaslarının değerlendirilmesi: “Hizmet puanı” kriteri örneği. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 6(1), 68-83.

Citation Information: Atmaca, D., Toygur, H., & Çamurcu, H. (2022). Evaluation of teacher replacement principles in the perspective of the current regulation: Example of “service score” criteria. *National Journal of Education Academy*, 6(1), 68-83.

1. GİRİŞ

Yüksel ve Denктаş (2021: 172) “eğitimin de okulun da ruhu öğretmendir” ifadesiyle eğitim faaliyetlerindeki öznenin öğretmen olduğunun altını çizmiştir. Bu yüzden öğretmenin iş yerindeki mutluluğu ve bunu sağlamak için gerçekleştirilen her türlü yasal düzenleme önem arz etmektedir. Dehaghi (2012)’ye göre; kişinin iş yerine dair tutumunun olumlu olması bireyin daha sağlıklı bir yaşam sürmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla tanınma, katılım, esnek çalışma koşulları ve içsel motivasyon durumunun yüksek olması (Henry, 2015), iş yerindeki çalışma seyrini olumlu yönde etkilemektedir. Benzer durum öğretmenler için de geçerlidir (Dutt vd., 2013; Lyubomirsky, 2012). Türkiye’de eğitime yönelik toplumsal beklentilerin yerine getirilebilmesi için kendini sürekli güncelleyen, iyi yetişmiş ve mesleğini yapmaktan mutluluk duyan öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda sadece öğretmen, program ve öğrenci ile ilgili süreçlerin değil atama, özlük ve yer değiştirme değişkenlerinin de detaylı şekilde analiz edilmesine yönelik değerlendirmelere ihtiyaç duyulmaktadır. Özetle öğretmenlerin mesleklerini icra ederken motivasyonlarını artıracak, azimlerini pekiştirerek iş doyumunu sağlayacak her türlü yasal düzenleme ve öneri önem arz etmektedir.

Kamu çalışanları içinde belli bir sisteme bağlı olarak gerçekleştirilen yer değiştirme hareketliliğinin en kapsamlı olanını Milli Eğitim Bakanlığı kadrolarında çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Her yıl il içi, il dışı, norm fazlası ve alan değişikliği atamaları ile özür grubu atamalarında ciddi bir öğretmen hareketliliği yaşanmaktadır. Yer değişikliklerindeki temel ölçüt hizmet puanı esasına göre belirlenmektedir. Ancak son yıllarda öğretmenlerin kariyer gelişimini içeren bir takım düzenlemelerin de yönetmeliklerde yer almaya başladığı görülmektedir. Diğer taraftan yer değiştirme usul ve esasları ile ilgili düzenlemeler üzerinde çok fazla tartışılmasına karşın bu konuya dair bilgi seviyesi ve algı düzeyinin oldukça düşük olması bir eksiklik olarak görülmüştür (Uygun, 2012).

Türkiye’de öğretmenlerin yer değiştirmesini içeren yasal mevzuat “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği” ile belirlenmiştir. Buna yönelik güncel hükümler 17 Nisan 2015 tarih, 29329 numaralı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Genel itibariyle on bölümden oluşan yönetmelik şu bölümleri içermektedir: Bunlar “Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanım” bölümü, “Öğretmen Atama Şart ve Usulleri ile Kontenjanlar, Tebligat, Göreve Başlama”, “Aday Öğretmenlik Şart ve Esasları” ile ilgili bölüm, “Fen Liseleri ve Sosyal Bilimler Liselerine Öğretmen Seçimi”, “Spor Liselerinin Beden Eğitimi Öğretmenleri ile Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik ve Görsel Sanatlar Öğretmenleri’nin Seçimi”, “Hizmet Bölgeleri, Hizmet Alanları ve Hizmet Puanları”, “Zorunlu Çalışma Yükümlülüğüne İlişkin İlke ve Kararlar”, “Mazeret ve Diğer Nedenlere Bağlı Yer Değiştirme”, “İsteğe Bağlı Yer Değiştirme İşlemleri”, “Ortak Hükümleri” içeren bölümler ile “Çeşitli ve Son Hükümler” bölümlerinden oluşmaktadır. Öğretmen yer değişikliklerindeki yönetmeliğin oldukça kapsamlı olması nedeniyle araştırmanın amacı da göz önünde bulundurularak, yönetmeliğin 40 ve 41’inci maddelerindeki “hizmet puanı” ile ilgili temel ilke ve esaslar değerlendirilmiştir.

19.06.2020 tarih ve 31160 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile atama ve yer değiştirme yönetmeliğinin hizmet puanı ile ilgili maddelerinde önemli değişikliklere gidilmiştir. Buna göre 17.04.2015 tarihli “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği”nin 40’ıncı maddesi’nin 4., 5. ve 6’ıncı fıkralarında değişiklikler yapılmıştır. Buna ek olarak 17.04.2015 tarihli “yönetmeliğin 40’ıncı maddesine 7., 8., 9. ve 10’uncu fıkra” hükümleri eklenmiştir. Değişiklik hükümleri (4., 5., ve 6. fıkralar) ile pansiyonlarda görev yapan, Destekleme Yetiştirme Kursları (DYK), İlkokul Yetiştirme Programı (İYEP) ve zorunlu hizmet bölgelerinde çalışan öğretmenlerin alacakları “hizmet puanları” belirlenmiştir.

17.04.2015 tarihli “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği”ne, “19 Haziran 2020 tarih, 31160 sayılı yönetmelik değişikliği ile eklenen 7’inci fıkra” hükmü ile İlköğretim ve Ortaöğretim öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen “Bilim Olimpiyatları ve Araştırma Projelerinde” görev alan öğretmenlere verilecek “hizmet puanları” belirlenmiştir. Yönetmeliğe eklenen 8’inci fıkra hükmü gereğince; ulusal ve uluslararası yarışmalar kapsamındaki bilimsel, sanatsal, kültürel veya sportif yarışmalarda takımlarına derece yaptıran öğretmenlere verilecek hizmet puanları karara bağlanmıştır. Ayrıca yönetmelikteki 9’uncu fıkra ile ikinci bir lisans programından mezun olunması, lisansüstü eğitim yapılması durumuna göre verilecek “hizmet puanları” belirlenmiştir. Yine 9’uncu fıkra kapsamında; ulusal veya uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makalelere (ulusal makaleler için 3 puan; uluslararası makaleler için 5 puan) hizmet puanı verilmesi hükmü getirilmiştir. Bunlara ek olarak başarı belgesi, üstün başarı belgesi, ödül alan öğretmenler ile e-twinning programına katılım ve patent tescili bulunan öğretmenlere değişen oranlarda hizmet puanı verileceği belirtilmiştir. Yönetmelikteki 10’uncu fıkra ile 9’uncu fıkradaki puanların dağılım ilkeleri belirlenmiştir.

19 Haziran 2020 tarih, 31160 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik değişikliğinin 3. maddesi ile artırımlı hizmet puanlarına yönelik uygulama esasları belirlenmiştir. 17.04.2015 tarihli yönetmeliğe göre; bir öğretmenin zorunlu hizmete başladığı okulda zorunlu hizmetinin bitiminden sonra halen çalışmaya devam etmesi artırımlı hizmet puanlarından faydalanması için yeterli kabul edilmiştir. Bu uygulama gereğince zorunlu hizmette çalışmaya devam eden bir öğretmenin birinci yıl için %25, ikinci yıl için %50 ve üçüncü yıl için %100 artırımlı hizmet puanı alması esası bulunmaktadır. 19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişikliği ile bu durum, “zorunlu hizmet alanlarında görev yapan öğretmenlere zorunlu hizmetinin bitimine müteakiben her yıl için %50 artırımlı hizmet puanı verilmesi” şeklinde düzenlenmiştir. Ancak, eski görev yerlerinde çalışmaya devam eden öğretmenler bir defaya mahsus olmak üzere bu uygulamadan muaf tutulmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı’nın 17.04.2015 tarihli öğretmen yer değiştirme yönetmeliğinin ilgili "hizmet puanları" başlıklı 40’ıncı maddesi ile 19/06/2020 tarihli yönetmelik değişikliğindeki 6. 7., 8., 9., ve 10’uncu fıkralardaki düzenlemelere karşı eğitim kolunda faaliyet gösteren sendikalarca dava yoluna gidilmiştir. Danıştay 2’inci Dairesi, 19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişikliklerinin itirazı ile ilgili yaptığı incelemeler sonrasında yönetmelik değişikliğinin bazı maddelerini hukuksuz bularak yeniden düzenlenmesi yönünde bir karar vermiştir. MEB bu kararın ardından 19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik gereğince öğretmenlere verilen ek hizmet puanlarını yeniden eski haline getirmiştir. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin dijital ortamdaki özlük haklarına yönelik bilgileri içeren Milli Eğitim Bilişim Sistemleri (MEBBİS) ekranındaki hizmet puanları idare tarafından pasif hale getirilmiştir. Danıştay 2’inci Dairesi’nin yeniden düzenleme istemine yönelik kararı üzerinden yaklaşık 1 yıllık bir süre geçmesine rağmen MEB

tarafından hizmet puanları ile ilgili yeni bir idari düzenleme yoluna gidilmemiştir. Yüksek mahkeme kararına karşı MEB tarafından yapılacak yeni yasal düzenlemeler bu araştırmanın kapsamı dışında kaldığından bu konuya değinilmemiştir.

1.1. Öğretmen Atama-Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin Kapsamı ve İlgili Tanımlar

Yönetmelikler, yasalardan daha ayrıntılı olarak hazırlanan metinlerden oluşmaktadır. Anayasa'nın 124'üncü maddesinde; “Başbakanlık, kamu tüzel kişileri ve ilgili bakanlıklar görev alanları ile ilgili kanun, tüzüklerin uygulanmasını sağlamak amacıyla ve bunlara aykırı olmamak kaydıyla yönetmelik çıkarabilir” hükmü bulunmaktadır. Eğitimle ilgili birçok yönetmelik bulunmaktadır. Bunların bir kısmı okul ve okullardaki işleyişi düzenlemekte iken, diğer kısmı öğretmenler ve diğer eğitim iş görenleri ile ilgili düzenlemeleri kapsamaktadır (Başaran, 1996). “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği”nin Birinci Maddesi'nde yönetmeliğin amacı belirtilmektedir. Buna göre yönetmeliğin amacı, “eğitim-öğretim hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için aday öğretmenliğe ve öğretmenliğe yapılacak atamalar ile öğretmenlerin yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemek” (Madde 1) olarak ifade edilmektedir.

17.4.2015 tarihli “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği”nin kapsamında “MEB'e bağlı resmi eğitim kurumlarında görev yapan aday öğretmen ve öğretmenler ile öğretmen olarak atanacaklar” (Madde 2) bulunmaktadır.

“Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği”nin dayanağını; 14.7.1965 tarihli ve “657 sayılı Devlet Memurları Kanunu”, “1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu”, 25.8.2011 tarihli ve “652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile 19.04.1983 tarihli ve 83/6525 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan “Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmaları”na İlişkin Yönetmelik Hükümleri oluşturmaktadır.

Öğretmen yer değiştirmeleri ile ilgili tanımlar; “hizmet puanı, yer değiştirme, hizmet alanı, hizmet süresi, hizmet bölgesi, zorunlu çalışma yükümlülüğü tanımlarından oluşmaktadır. İlgili tanımlar aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Hizmet puanı: Belli bir hizmet bölgesinde bulunan okulda görev yapılan her bir hizmet alanı için öğretmenlere çalıştıkları süreler karşılığında verilen puanlar olarak da ifade edilmektedir (MEB, 2015). Hizmet puanları isteğe bağlı yer değiştirme durumlarında veya resen atamalarda, norm içi ya da norm fazlası tespitinde kullanılmaktadır.

Yer değiştirme: Öğretmen yer değiştirmelerinin yönetmelik hükümlerindeki usul ve esaslar çerçevesinde yapılmasına denir (MEB, 2015).

Hizmet alanı: Her derece ve türdeki eğitim kurumlarının gruplandırılmasıyla ortaya çıkan alanlara denir (MEB, 2015).

Hizmet süresi: Ne şekilde hesaplanacağı yönetmelik maddelerine göre düzenlenen, öğretmen yer değiştirmelerinde esas alınan çalışma sürelerinden oluşmaktadır (MEB, 2015).

Hizmet bölgesi: Coğrafi durum, ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyi, ulaşım şartları ile hizmet gereklerinin karşılanması yönünden birbirine benzerlik gösteren illerin gruplandırılmasıyla oluşturulan bölgelere denir (MEB, 2015). Güncel yönetmeliğe göre öğretmenlerin görev yaptıkları yerler üç hizmet bölgesine ayrılmaktadır. Ayrıca her hizmet bölgesi kendi içinde altı hizmet alanına ayrılmaktadır.

Dolayısıyla üç hizmet bölgesinde toplam on sekiz hizmet alanı bulunmaktadır. Öğretmenler, bu üç hizmet bölgesinde yer alan farklı hizmet alanlarında görev yaptıkları süreler karşılığında değişen oranlarda hizmet puanı alabilmektedir.

Şekil 1. Yer değişikliği esasları ile ilgili bazı kavramlar

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; mevcut veriler ışığında öğretmenlerin yer değiştirme sürecine ilişkin durum değerlendirmesi yapmak; adil, eşitlikçi ve dengeli bir yer değişikliği sistemi için önerilerde bulunmaktadır. Bu kapsamda 17.04.2015 tarihli “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği”ndeki hizmet puanı kriterleri incelenerek, “19 Haziran 2020 tarihli Yönetmelik Değişikliği” ele alınmıştır. Ayrıca, Danıştay 2’inci Dairesi’nin hizmet puanları ile ilgili kararı doğrultusunda yeniden düzenleme istenen yönetmelik hükümleri doküman analizine göre incelenerek bazı değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

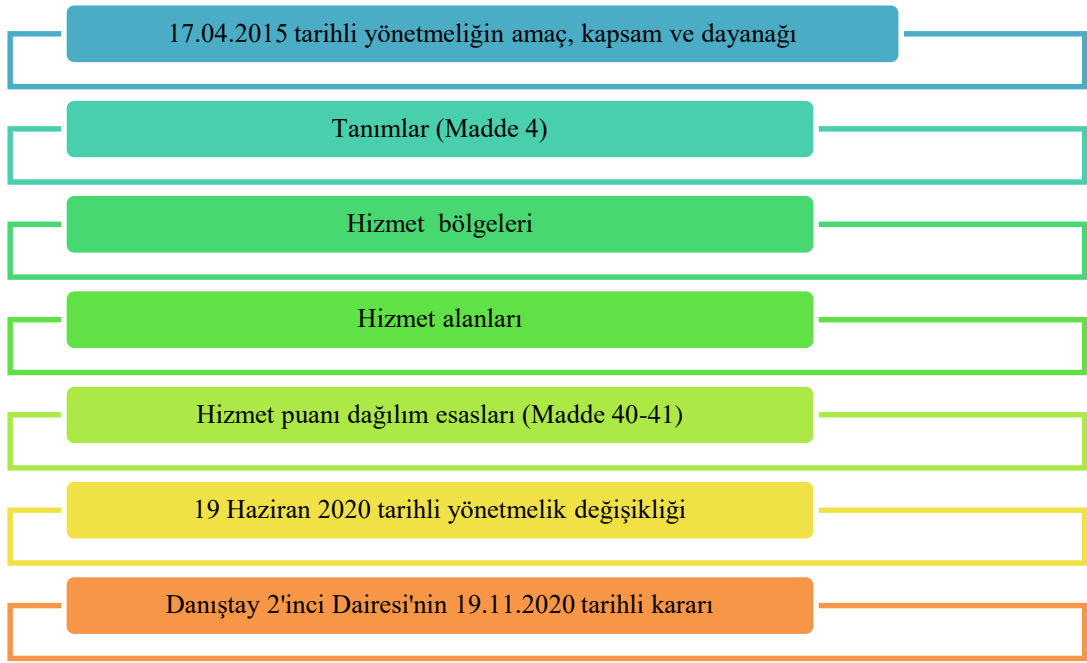
AS.1-17.04.2015 tarihli yer değiştirme yönetmeliğine göre “hizmet bölgeleri” kaç grupta incelenmektedir?

AS.2-17.04.2015 tarihli yönetmeliğin 40’uncü maddesine göre okulların bölgesel hizmet puanı dağılımı nasıldır?

AS.3-17.04.2015 tarihli yönetmelik hükümleri gereğince “hizmet puanı” hesabında dikkate alınacak süreler hangi esaslardan oluşmaktadır?

AS.4-19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişikliği neleri içermektedir?

AS.5-Danıştay 2’inci Dairesi’nin 19.11.2020 tarihli yargı kararı doğrultusunda hukuksuz bulunarak yeniden düzenleme istenen hükümler nelerdir?

Şekil 2. Araştırmadaki iş akışı

Araştırmada “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği”nde yer alan hizmet puanı ile ilgili tanımlar açıklandıktan sonra hizmet puanlarının dağılım esasları, yönetmelikteki değişiklikler ele alınmıştır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma, 17.4.2015 tarihli ve 29329 sayılı “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğindeki” “hizmet puanı” kriterlerinin dayandığı maddeleri incelemek amacıyla gerçekleştirilen betimsel bir çalışmadan oluşmaktadır. Ayrıca, 19 Haziran 2020 tarih, 31160 sayılı yönetmelik değişikliği incelenerek, Danıştay 2'inci Dairesi'nin 19.11.2020 tarih ve 2020/1469 esas numaralı kararı ile düzenleme istenen yönetmelik hükümleri değerlendirilmiştir. Bu nedenle araştırmada durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması sınırlı bir sistemin derinlemesine incelemesi olarak tanımlanmaktadır (Merriam, 2013: 40). Bir bakıma örnek olay çalışması niteliğinde olan durum çalışmaları grup, ortam, birey veya kurumlar ile ilgili çalışmaları kapsamaktadır (Büyüköztürk, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2013).

2.1. Verilerin Toplanması ve Analiz

Bu araştırmadaki veriler, 17.4.2015 tarihli “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğindeki” 40 ve 41'inci maddeler, 19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişikliği ile Danıştay 2'inci Dairesi'nin 19.11.2020 tarih ve 2020/1469 esas sayılı gerekçeli kararından oluşmaktadır. Araştırmadaki verilerin değerlendirilmesinde doküman analizi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2013: 217)'e göre doküman analizi; araştırılması hedeflenen olgu ya da olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman analizinde gazete, yönetmelik, çizelge, broşür, toplantı tutanakları belli bir sisteme göre incelenmektedir (Bowen, 2009). Araştırmanın amacı kapsamında beş adet alt problem belirlenmiştir. Araştırma sürecinde herhangi gözlem, deney, mülakat çalışması yapılmadığından “Etik Kurul İzni” alınması yoluna gidilmemiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde güncel yönetmelik kapsamında görev yapılan hizmet bölgeleri, hizmet alanları ve bu hizmet alanlarından alınan hizmet puanları, hizmet puanı hesabında alınacak süreler ve yer değiştirme esaslarındaki yenilikler değerlendirilmiştir.

3.1. Hizmet bölgeleri kaç gruba ayrılmaktadır?

Birinci araştırma sorusu kapsamında hizmet bölgeleri “birinci hizmet bölgesindeki iller”, “ikinci hizmet bölgesindeki iller” ve “üçüncü hizmet bölgesindeki iller” olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.

Tablo 1 17.04.2015 Tarihli Yönetmelik Kapsamında Hizmet Bölgeleri

1. Hizmet bölgesindeki iller	2. Hizmet bölgesindeki iller	3. Hizmet bölgesindeki iller
Adana-Afyonkarahisar	Adıyaman-Artvin	Ağrı-Ardahan
Amasya-Ankara	Bayburt-Çankırı	Batman-Bingöl
Antalya-Aydın	Elazığ-Erzincan	Bitlis-Diyarbakır
Balıkesir-Bartın	Giresun-Gümüşhane	Erzurum-Hakkâri
Bilecik-Bolu	İstanbul-Kahramanmaraş	Iğdır-Kars
Bursa-Çanakkale	Kastamonu-Kırşehir	Mardin-Muş
Çorum-Denizli	Kilis-Malatya	Siirt-Şırnak
Düzce-Edirne	Nevşehir-Niğde	Tunceli-Van
Eskişehir-Gaziantep	Ordu-Rize	
Hatay-Isparta	Sivas-Şanlıurfa	
Mersin-İzmir	Tokat-Yozgat	
Karabük-Karaman		
Kayseri-Kırklareli-Uşak		
Kırıkkale-Kocaeli-Muğla		
Konya-Kütahya-Manisa		
Osmaniye-Sakarya-Trabzon		
Samsun-Sinop-Tekirdağ-Yalova		
Zonguldak		

Kaynak: (MEB, 2015).

Tablo 1'e göre öğretmenlerin görev yaptıkları iller üç hizmet bölgesine ayrılmaktadır. Birinci hizmet bölgesinde 41 il bulunmaktadır. İkinci hizmet bölgesindeki illerin çoğunlukla İç Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgesi illerinden oluştuğu görülmektedir. Üçüncü hizmet bölgesindeki illerin tamamı Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan illerden oluşmaktadır. İstanbul ilinin sahip olduğu nüfus, görev yapılan yer ve şartlar itibarıyla ikinci hizmet bölgesinde yer aldığı anlaşılmaktadır.

3.2. Yönetmelikteki 40'ıncı maddeye göre okulların bölgesel hizmet puanı dağılımı nasıldır?

17 Nisan 2015 tarihli “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği”nin 40'ıncı maddesi kapsamında öğretmenlerin bir yıllık görev karşılığında aldıkları hizmet puanı dağılımı Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2. Birinci Hizmet Bölgesindeki İllerde Görev Yapan Öğretmenlerin Aldıkları Hizmet Puanları

Hizmet alanı	Hizmet puanı
Birinci hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler	(10)
İkinci hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler	(11)
Üçüncü hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler	(12)
Dördüncü hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler	(14)
Beşinci hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler	(16)
Altıncı hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler	(18)

Kaynak: (MEB, 2015)

Birinci hizmet bölgesindeki illerde görev yapan öğretmenlerin bir yıl içinde alabilecekleri hizmet puanındaki alt ve üst değerler 10 puan ile 18 puan aralığında değişmektedir.

Tablo 3. İkinci Hizmet Bölgesindeki İllerde Görev Yapan Öğretmenlerin Aldıkları Hizmet Puanları

Hizmet alanı	Hizmet puanı
Birinci hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(12)
İkinci hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(13)
Üçüncü hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(14)
Dördüncü hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(18)
Beşinci hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(20)
Altıncı hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(22)

Kaynak: (MEB, 2015)

İkinci hizmet bölgesindeki illerde görev yapan öğretmenlerin bir yıl içinde alabilecekleri minimum ve maksimum hizmet puanı 12 puan ila 22 puan aralığında değişmektedir. Altıncı hizmet alanındaki bir okulda dört yıllık bir görev karşılığında 88 puan alınabilmektedir.

Tablo 4. Üçüncü Hizmet Bölgesindeki İllerde Görev Yapan Öğretmenlerin Alacakları Hizmet Puanları

Hizmet alanı	Hizmet puanı
Birinci hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(14)
İkinci hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(16)
Üçüncü hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(18)
Dördüncü hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(22)
Beşinci hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(26)
Altıncı hizmet alanındaki eğitim kurumlarında görev yapanlar	(30)

Kaynak: (MEB, 2015)

Üçüncü hizmet bölgesindeki illerde görev yapan öğretmenlerin bir yıl içinde alabilecekleri puan oranı 14 puan ile 30 puan aralığında değişmektedir. Bölgeler arasındaki puan dağılımını daha iyi ifade edebilmek adına birinci hizmet bölgesinin birinci hizmet alanında görev yapan bir öğretmen ile üçüncü hizmet bölgesinin altıncı hizmet alanında görev yapan bir öğretmenin alması gereken hizmet puanları Tablo 5’te ifade edilmiştir.

Tablo 5. Karşılaştırmalı Hizmet Puanı Tablosu

1.Hizmet Bölgesinin Birinci Hizmet Alanı		3.Hizmet Bölgesinin Altıncı Hizmet Alanı	
1.	Yılında 10	1. Yılında	30
2.	Yılında 20	2. Yılında	60
3.	Yılında 30	3. Yılında	90
4.	Yılında 40	4. Yılında	120
5.	Yılında 50	5. Yılında	150
Toplam: 50 hizmet puanı		Toplam:	150 hizmet puanı

Tablo 5'e göre birinci bölgenin birinci hizmet alanındaki bir okulda 5 yıl görev yapan bir öğretmen maksimum 50 hizmet puanına ulaşabilmektedir. Oysa üçüncü bölgenin altıncı hizmet alanındaki bir okulda görev yapan bir öğretmen beşinci yılın sonunda 150 hizmet puanına ulaşabilmektedir. Dolayısıyla 5 yıllık görev karşılığında 3. hizmet bölgesinde görev yapan bir öğretmen, birinci hizmet bölgesindeki bir öğretmenden 100 puan fazla puana sahip olma imkânına sahip olmaktadır.

3.3. “Hizmet puanı” hesabında dikkate alınacak sürelerde nasıl bir yol izlenmektedir?

17.04.2015 tarihli “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 41'inci maddesi ile hizmet puanı hesabında dikkate alınacak süreler açıklanmıştır. Buna göre bir öğretmenin göreve başlamadan önce ücretli öğretmenlik, usta öğreticilik, vekil öğretmenlik, asker öğretmenlik, yedek subaylık, sözleşmeli öğretmenlik yapması, özel öğretim kurumlarında yönetici ve öğretmen olarak çalışması ya da devlet memuru olarak çalışması hizmet puanı hesabında dikkate alınmaktadır. Kısmi zamanlı geçici öğreticilik, vekil öğretmenlik ve usta öğreticilikte geçirilen süreler görevin yapıldığı hizmet alanı için öngörülen hizmet puanı üzerinden hesaplanmaktadır. Yükseköğretim Personel Kanunu ve Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'na tabi olarak geçirilen süreler ile askerlikte geçirilen sürelerin tamamı ödenen sigorta primi gün sayısı kadar olmak üzere görevin yapıldığı hizmet bölgesinin birinci hizmet alanı için öngörülen hizmet puanı üzerinden değerlendirilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı dışındaki kamu kurumlarında geçici olarak görevlendirilen öğretmenlerin geçici görev süreleri, görevin yapıldığı hizmet bölgesinin birinci hizmet alanı için öngörülen hizmet puanı üzerinden değerlendirilmektedir. Yurt dışında resmi görevle geçirilen hizmet sürelerinin hesabında da birinci hizmet bölgesinin birinci hizmet alanı için öngörülen hizmet puanlaması uygulanmaktadır. Mehil müddetindeki süreler, eski görev yerindeki hizmet bölgesi üzerinden değerlendirilmektedir. Aylıksız izinde geçirilen süreler hizmet puanı hesaplamalarında dikkate alınmamaktadır.

3.4. 19 Haziran 2020 tarihinde yapılan yönetmelik değişikliği hizmet puanı uygulaması ile ilgili ne tür düzenlemeleri içermektedir?

19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişikliğinin 2'inci maddesi ile 17.04.2015 tarihli yer değiştirme yönetmeliğinin 40'inci maddesinin 4'üncü, 5'inci ve 6'ıncı fıkraları değiştirilmiştir. Buna göre yürürlükten kaldırılan yönetmelik hükümleri ve yeni hükümler aşağıda açıklanmıştır.

Yönetmelikteki 40'inci madde 4'üncü fıkra ile yatılı okul ve pansiyonlarda görev yapan öğretmenlerin alacakları hizmet puanları hükme bağlanmıştır. Buna göre yatılı bölge okullarında görev yapan kadın öğretmenlerin hizmet puanlarına her yıl için 12 hizmet puanı verilmesi şeklindeki madde; yatılı veya pansiyonlu eğitim kurumlarında belletici olarak görevlendirilen kadın öğretmenlere görev yaptıkları her ay için 2 puan verilmesi şeklinde değiştirilmiştir. Erkek öğretmenlerin görev yaptıkları her yıla 6 puan

eklenmesi yönündeki fıkra hükmü, erkek öğretmenlere görev yaptıkları her ay için 1 puan eklenmesi şeklinde düzenlenmiştir.

Yönetmelikteki 5’inci fıkra ile Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DYK) ile İlkokul Yetiştirme Programı (İYEP)’nda görev yapacak öğretmenlerin alacakları hizmet puanları kararlaştırılmıştır. Buna göre eski yönetmelik ve yeni yönetmelik hükümleri şu şekildedir: Daha önce Destekleme ve Yetiştirme Kursları’nda görev alan yönetici ve öğretmenlerin hizmet puanlarına görev yaptıkları her ay için 0,5 puan eklenmesi yönündeki fıkra hükmü, 19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişikliği ile aynen korunmuştur. Ancak, aynı fıkraya İlkokul Yetiştirme Programı (İYEP) kapsamında fiilen ders okutan veya yönetim görevini yerine getiren yönetici ve öğretmenlerin hizmet puanlarına da görev yaptıkları her ay için 0,5 puan verilmesi yönünde bir madde eklenmiştir.

Yönetmelikteki 6’ıncı fıkra ile zorunlu çalışma alanlarında görev yapan öğretmenlerin alacakları hizmet puanları hükme bağlanmıştır. Buna göre; 17.04.2015 tarihli yönetmelik ile zorunlu hizmet alanlarındaki öğretmenlerin, zorunlu hizmet için öngörülen azami sürelerin üzerinde görev yaptıkları ilk yıl için %25, ikinci yıl için %50, üçüncü ve sonraki yıllar için %100 artırımlı hizmet puanı alacakları belirtilmiştir. Ancak bu durum 19.06.2020 tarihli yönetmelik değişikliği ile yeniden düzenlenmiştir. Buna göre zorunlu çalışma yükümlülüğünü tamamlayan bir öğretmenin, zorunlu hizmette çalışmaya devam etmesi durumunda her yıl %50 artırımlı hizmet puanı almaya devam edeceği ifade edilmiştir.

Yönetmelikteki 7’inci fıkra ile ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik gerçekleştirilecek Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) veya Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) koordinesinde yürütülecek ulusal veya uluslararası müsabakalarda derece yapılması ya da mansiyon ödülü alınması durumunda koordinatör öğretmenlere değişen oranda hizmet puanı verileceği belirtilmiştir. Bireysel ya da takım olarak derece yaptıran veya mansiyon ödülü alan öğrencilere çalışma yaptıran öğretmenlere ulusal ve ulusal ölçekte verilecek hizmet puanları Tablo 6’da ayrıntılı olarak ifade edilmiştir.

Tablo 6. TÜBİTAK ve TÜBA Kapsamında Düzenlenen Ulusal ve Uluslararası Yarışmalarda Bireysel veya Takım Olarak Dereceye Giren Öğrencilere Koordinatörlük Yapan Öğretmenlere Verilecek Hizmet Puanları

Derece	Ulusal	Uluslararası
I. derece	(15) hizmet puanı	(30) hizmet puanı
II. derece	(10) hizmet puanı	(20) hizmet puanı
III. derece veya mansiyon ödülü	(5) hizmet puanı	(10) hizmet puanı

Kaynak: (MEB, 2020)

Buna göre uluslararası bir yarışmada öğrencilerine derece yaptıran bir öğretmen 10 ila 30 hizmet puanı aralığında değişen oranlarda puan alabilmektedir.

19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişikliğinin 8’inci fıkrası ile ulusal ve uluslararası spor, sanat ve kültürel içerikli yarışmalarda derece yapılması veya mansiyon ödülü alınması durumunda alınabilecek hizmet puanları düzenlenmiştir.

Tablo 7. *Ulusal veya Uluslararası Kapsamdaki Bilimsel, Sanatsal, Kültürel Veya Sportif Yarışmalarda Derece Yapan Öğrencilere Koordinatörlük Yapan Öğretmenlerin Alması Gereken Hizmet Puanları*

Derece	Ulusal	Uluslararası
I. derece	(20) hizmet puanı	(35) hizmet puanı
II. derece	(15) hizmet puanı	(25) hizmet puanı
III. derece	(10) hizmet puanı	(15) hizmet puanı

Kaynak: (MEB, 2020)

Tablo 7’deki verilere göre bilim, sanat ya da spor içerikli ulusal veya uluslararası yarışmalarda öğrencilerine derece yaptıran öğretmenler 10 ila 35 puan aralığında hizmet puanı alabilmektedir.

19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişikliğinin 40’ıncı madde 9’uncu fıkrası gereğince öğretmenlerin yapacakları her türlü kariyer çalışması, alacakları ödül ve başarı belgeleri (en fazla 1 adet) ile marka tescili çalışmaları karşılığında değişen oranda hizmet puanı alabilecekleri belirtilmiştir. Ayrıca ulusal ya da uluslararası dergilerde yayımlanan her makaleye karşılık olmak üzere (en fazla 3 makaleye kadar) hizmet puanı alınabileceği ifade edilmiştir. Buna ek olarak e-twinning programı kapsamında alınan sertifikaların hizmet puanlarına eklenebileceği belirtilmiştir.

Tablo 8. *Öğretmenlerin, Kişisel, Mesleki ve Akademik Gelişime Bağlı Olarak Alacakları Hizmet Puanları*

Mezuniyet durumu	Hizmet puanı
1. Doktora	(90)
2. Tezli Yüksek Lisans	(50)
3. Tezsiz Yüksek Lisans	(30)
4. İkinci 4 Yıllık Fakülte	(10)
5. Uluslararası hakemli dergilerde yayımı bulunan öğretmenler	(5)
6. Ulusal hakemli dergilerde makalesi yayımlanan öğretmenler	(3)
7. Başarı belgesi bulunan öğretmenler	(3)
8. Üstün başarı belgesi olan öğretmenler	(4)
9. Ödül alan öğretmenler	(5)
10. E – twinning programı sertifikası bulunan öğretmenler	(15)
11. Türk Patent ve Marka Kurumundan patent tescili alan öğretmenler	(30)
12. Türk Patent ve Marka Kurumundan faydalı model tescili alınması	(20)
13. Türk Patent ve Marka Kurumundan tasarım tescili alınması	(10)

Kaynak: (MEB, 2020)

Tablo 8 incelendiğinde bir öğretmenin doktora mezuniyetine karşılık maksimum 90 hizmet puanı alabileceği görülmektedir. Mezuniyet durumuna göre alınabilecek hizmet puanının da arttığı dikkat çekmektedir. Uluslararası dergide yayımlanan bir makale 5 hizmet puanına karşılık gelmektedir. Buna göre üç ulusal ve üç uluslararası olmak üzere toplamda 6 yayımı olan bir öğretmen yirmi dört puan hizmet puanı alabilmektedir. Patent, model ve tasarım tescili yapılması durumunda değişen oranda hizmet puanı alınabileceği anlaşılmaktadır.

3.5. Danıştay 2’inci Dairesi’nin 19.11.2020 tarihli yargı kararı doğrultusunda hukuksuz bulunarak yeniden düzenleme istenen hükümler nelerdir?

Danıştay 2’inci Dairesi 19.11.2020 tarih ve 2020/1469 esas numaralı kararı gereğince; 19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişikliğinin "hizmet puanları" başlıklı 40’ıncı maddedeki 9’uncu fıkranın tümünü hukuksuz bularak yeniden düzenlenmesine, 10’uncu fıkranın mevcut haliyle dayanaksız kalması nedeniyle yürütmenin durdurulmasına yönelik karar tesis etmiştir.

Danıştay 2’inci Dairesi’nin yeniden düzenleme istemli kararındaki gerekçe şu yönde ifade edilmiştir:

“... ek hizmet puanı verilecek hususların, genel olarak öğretmenlik mesleği ve öğretmenin branşı ile ilgisine göre belirlenmemesi, gerekse öngörülen ek hizmet puanlarının, hizmet sürelerine göre elde edilecek hizmet puanına göre ölçülü olmaması yönünden dava konusu düzenlemede hukuka uyarlık görülmemiştir...”

Kaynak:(Danıştay 2’inci Dairesi, 2020)

Buna göre 40’ıncı madde 9’uncu fıkra kapsamında lisansüstü eğitim, ek lisans eğitimi, hakemli dergilerde yayımlanan makaleler, başarı ve ödül belgeleri, e-twinning programı sertifikası karşılığında alınacak hizmet puanları, marka, patent ve tasarım tescili yapılması karşılığında alınacak “ek hizmet puanları” yüksek mahkeme kararı gereğince hukuka aykırı bulunmuştur. Bu karardan ek hizmet puanı alınabilecek kriterlerin öğretmenlik branşı ile ilgisinin yeniden belirlenerek, elde edilecek ek hizmet puanlarında hizmet süresi ile hizmet puanı arasındaki ölçünün de gözetilerek yeni bir düzenleme yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Danıştay 2’inci Dairesi’nin gerekçeli kararında “1739 Sayılı Milli Eğitim Kanunu”nda yer alan “eğitimde verimliliğin artırılması, ...öğretmenlerin kendilerini, günümüzün gelişen ve değişen koşullarına göre yenilemesi ve geliştirmesi gerektiği kuşkusuzdur” ibaresine atıfta bulunulmuştur. Ayrıca, ek hizmet puanı verilmesi yolundaki düzenlemenin yerinde bir uygulama olduğu, ancak ek hizmet puanı verilecek hususların genel itibari ile öğretmenlik mesleği ve öğretmenin branş ve ilgisine belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Buradan davaya konu yönetmelik değişikliğinin ilgili bölümlerinde böyle bir ayrıma gidilmediği anlaşılmaktadır.

Ayrıca, öğretmenlerin hizmet puanlarının esas olarak hizmet alanlarındaki süreye göre hesaplandığı dikkate alındığında, hizmet puanlarına 9’uncu fıkra gereğince verilen ek puanların makul ölçüde ve hakkaniyete uygun bulunmadığı anlaşılmaktadır. Danıştay 2’inci Dairesi 19 Haziran 2020 tarihli yönetmelik değişikliğinin 40’ıncı maddesindeki 6., 7., ve 8’inci fıkralara ilişkin herhangi bir hukuksuzluk bulunmadığını belirtmiştir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Milli Eğitim Bakanlığı, isteğe bağlı ve zorunlu çalışma yükümlülüğüne bağlı yer değiştirmeler ile ihtiyaç ve norm fazlası öğretmenlerin belirlenmesi işlemini belli bir puanlamaya göre yaptığı için hizmet puanı uygulaması tüm öğretmenler açısından önem arz etmektedir. Bu araştırma 21.04.2015 tarihli “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği” ile bu yönetmeliğin hizmet puanları ile ilgili 40 ve 41’inci maddelerindeki değişikliklere yönelik kuramsal bir değerlendirme getirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Türkiye’deki öğretmen hareketliliği coğrafi ve sosyo-ekonomik koşullardan dolayı özellikle Doğu bölgelerden Batıdaki illere doğru gerçekleşmektedir. Özellikle üçüncü bölgedeki illerden birinci bölgedeki illere doğru bir öğretmen hareketliliği yaşanmaktadır. Mete (2009) bu hareketliliğin sebebini okulların teknik yetersizlikleri, bulunulan çevredeki alt yapı sorunları, dezavantajlı bölgelerdeki veli tutumu, adli vakaların yaşanması, terör olayları ve kişisel gelişim olanaklarının sınırlı olması şeklinde ifade etmiştir. Kamu kurumlarındaki okullarda çalışan öğretmen sayısının 1 milyona yaklaştığı göz önünde bulundurulduğunda yer değiştirmelerde oldukça şeffaf ve adil bir sistemin gerekliliği dikkat çekmektedir. 17.04.2015 tarihli yönetmeliğe göre hizmet puanı alımındaki tek ölçüt görev yapılan hizmet bölgesindeki hizmet süresi iken, 19.06.2020 tarihli yönetmelik değişikliği ile mesleki anlamdaki başarı ve kariyer gelişimini içeren bazı hususlardan da hizmet puanı alınabileceği anlaşılmaktadır.

“Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği” ile ilgili literatür incelemesinde Açıkalın (1981), Mete (2009) ve Memişoğlu, vd., (2015)’in çalışmalarına ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda öğretmen atama ve yer değiştirmelerindeki genel esas ve zorunlu çalışma şartlarına yönelik değerlendirmeler yapılarak, öğretmen atama ve yer değiştirmelerinde fırsat eşitliklerine değinilmiştir. Ayrıca Şahin vd., (2016) öğretmenlerin zorunlu yer değişikliklerini içeren bir ölçek geliştirerek bu yöndeki tutumları incelemiştir. Şahin ve Doğan (2020) öğretmenlerin hangi sebeplerle yer değiştirme talebinde bulduklarını ve tayin isteyerek geldikleri okulun seçiminde hangi ölçütleri dikkate aldıklarını belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Buna göre; zorunlu çalışma yükümlülüğünü tamamlama, ailevi sebepler, çalışılan yerdeki imkânların yetersizliği, aile üyelerinin sağlık sorunları, memleketine yakın olma isteği ve çalışılan okuldaki örgüt kültürü tayin isteme sebepleri olarak belirlenmiştir. Tekingündüz (2017) İstanbul ili Fatih ilçesinde bulunan devlet ortaokullarında çalışan öğretmenlerin yer değiştirme nedenleri ve yer değiştirme isteklerinde yöneticilerin rolüne ilişkin öğretmen görüşlerini incelemiştir. Araştırma sonunda yönetimlerin kendine has düzenlemelerle yönetmelikler çıkardığı, rotasyon uygulamasının da bu düzenlemelerden biri olduğunu, ancak bu yolla ataması yapılan birçok öğretmenin siyaseti devreye sokarak kendi istedikleri yerlere atama talebinde bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırmaların atamalarındaki genel esaslar, fırsat eşitliği ve zorunlu çalışma yükümlülüğü ekseninde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin yer değiştirme esaslarını “hizmet puanı” kriteri özelinde değerlendiren bu çalışmada ulaşılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

Öğretmenler, görev yaptıkları hizmet alanı ve hizmet sürelerine göre değişen oranda hizmet puanı almaktadır. Hizmet puanları, görev yapılan okullar arasında yer değiştirme durumunda, norm içi ya da norm fazlası tespitinde kullanılmaktadır. Kadrolu öğretmenlikten önceki memuriyet, ücretli öğretmenlik, asker öğretmenlik, yedek subaylık ve sözleşmeli öğretmenlikte geçirilen süreler de hizmet puanı hesabında dikkate alınmaktadır. Güncel “Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğine” göre öğretmenlerin görev yaptıkları hizmet bölgeleri üçe ayrılmaktadır. Ayrıca her hizmet bölgesi kendi içinde altı hizmet alanına ayrılmaktadır. Buna göre Ankara, İzmir, Balıkesir, Çanakkale ve Tekirdağ gibi iller birinci hizmet bölgesinde bulunmaktadır. İstanbul ili, ikinci hizmet bölgesinde bulunan iller arasında dikkat çekmektedir. Örneğin, ikinci hizmet bölgesinde bulunan iller genellikle Türkiye’nin iç ve doğu bölgesindeki illerden oluşmasına karşın, İstanbul’un bu yönüyle diğer illerden ayrıldığı görülmektedir. Bunun başlıca sebebinin İstanbul’un kendine özgü demografik yapısı ve sosyo-ekonomik koşullar olduğu düşünülmektedir. Üçüncü hizmet bölgesindeki iller arasında Siirt, Şırnak, Tunceli ve Kars gibi Güney Doğu ve Doğu Anadolu Bölgesi’nin bazı illeri bulunmaktadır. Hizmet bölgeleri içinde yer alan on sekiz hizmet alanında birbirinden farklı bir puanlama sistemi uygulamaktadır. MEB (2015)’e göre hizmet bölgeleri coğrafi durum, ekonomik

ve sosyal gelişmişlik düzeyi, ulaşım şartları ile hizmet gereklerinin karşılanması bakımından birbirine benzerlik gösteren illerin gruplandırılmasıyla oluşmaktadır. Dolayısıyla görev yapılan bölgedeki okulların farklı hizmet puanına sahip olması o yerin kendine özgü demografik yapısı ve sosyo-ekonomik koşullarından kaynaklanmaktadır. Bir öğretmenin birim sürede maksimum hizmet puanına ulaşabilmesi üçüncü hizmet bölgesinin beş ve altıncı hizmet alanlarında maksimum süre görev yapması durumunda mümkün olmaktadır.

Yatılı okullarda görev yapan erkek öğretmenler her ay için “1” ek hizmet puanı alırken, kadın öğretmenler her ay için “2” ek hizmet puanı alabilmektedir. Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DYK)’da görev alan öğretmenler her ay için “0.5” ek hizmet puanı alabilmektedir. İlkokul Yetiştirme Programı (İYEP)’te görev alan öğretmen ve yöneticiler her ay “0.5” ek hizmet puanı alabilmektedir. Zorunlu hizmetini tamamlayan öğretmenler, zorunlu hizmette çalıştıkları her yıl için %50 artırımlı hizmet puanı almaktadır. Dolayısıyla zorunlu hizmetini bitirerek birinci bölgenin dördüncü hizmet alanında görev yapmaya devam eden bir öğretmen bir yılda aldığı on dört puana ek olarak 7 puan daha ek puan olarak toplam 21 ek hizmet puanına ulaşabilmektedir. TÜBİTAK ile TÜBA koordinesinde yürütülen bilim olimpiyatları ve araştırma projesi çalışmalarında öğrencilerine derece yaptıran koordinatör öğretmenler “5” ile “30” puan aralığında hizmet puanı alabilmektedir. Kültürel ve sportif yarışmalarda öğrencilerine derece yaptıran veya mansiyon ödülü alan öğretmenler “10” ile “35” puan aralığında değişen oranda hizmet puanı alabilmektedir.

Danıştay 2’inci Dairesi’nin 19.11.2020 tarih ve 2020/1469 esas numaralı kararı gereğince 19.06.2020 tarihli yönetmelik değişikliği kapsamındaki 9’uncu fıkranın yeniden düzenlenmesi talep edilmiştir. Buna göre lisansüstü eğitime karşılık verilen puan miktarı yüksek mahkeme tarafından “...öngörülen ek hizmet puanlarının, hizmet sürelerine göre elde edilecek hizmet puanına göre ölçülü olmaması yönünden” orantısız bulunarak iptal edilmiştir. Örneğin; birinci hizmet bölgesindeki bir ilin birinci hizmet alanında görev yapan bir öğretmenin 90 hizmet puanına ulaşabilmesi için yaklaşık 9 yıl çalışması gerekirken, doktora yaptığını belgeleyen bir öğretmen bu mezuniyetine karşılık 90 hizmet puanına ulaşabilmektedir. Danıştay 2’inci Dairesi kararında “ölçülü olmaması” ibaresi kullanıldığından doktora mezuniyetine verilen puan miktarının ölçüsüz bulunduğu anlaşılmaktadır. Fakat doktora eğitimi belli bir unvanın elde edilmesinden çok, çalışılan alanda derinleşme ve akademik yaşamın yıllar boyu devamlılığını içeren oldukça meşakkatli bir süreçten oluşmaktadır. Buna göre idarenin bu hususla ilgili yeniden düzenleme yaparken hem yüksek mahkeme kararını hem de doktora eğitiminin ciddiyetine yönelik bir puanlama sistemini göz önünde bulundurmasının yerinde olacağı düşünülmektedir. Benzer durum tezli ve tezsiz yüksek lisans mezuniyetlerini de içermektedir. Lisansüstü eğitime verilen hizmet puanlarının iptalindeki bir diğer gerekçe; “... ek hizmet puanı verilecek hususların, genel olarak öğretmenlik mesleği ve öğretmenin branşı ile ilgisine göre belirlenmemesi” olarak belirtilmiştir. Buradan ek puan verilecek esas ve usullerin öğretmenlerin branşı ile doğrudan ilgili olması gerektiği kanaatine ulaşılmaktadır. Örneğin Yüksek Mahkeme’nin bir Sosyal Bilgiler Öğretmeninin Su Ürünleri alanında yüksek lisans yapmasının öğretmenin mesleki gelişimine çok fazla bir katkı sağlamayacağı yönünde hüküm tesis ettiği anlaşılmaktadır.

Bu açıklamalar ışığında öğretmenlerin yer değiştirmesini içeren güncel yönetmelik, bu yönetmelik ile değişik 19.06.2020 tarihli yönetmelik maddeleri ve Danıştay 2’inci Dairesi’nin 19.11.2020 tarih, 2020/1469 esas numaralı kararı hep birlikte değerlendirildiğinde mevcut yönetmeliğin hizmet puanı ile

ilgili maddelerinde bazı değişikliklere ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Buna göre şu adımların atılmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

- Lisansüstü eğitim yapılması durumunda alınabilecek hizmet puanları yeni bir düzenleme ile daha ölçülü bir hale getirilebilir.
- Zorunlu hizmetteki öğretmenlerin alacakları hizmet puanı oranları katlamalı şekilde artırılabilir.
- Öğretmenlerin görev yaptıkları alanlar ile lisansüstü mezuniyetler ilişkilendirilerek hizmet puanlarına ilişkin objektif bir puanlama sistemi getirilebilir.
- DYK ve İYEP’te görev alan öğretmenlere verilecek ek hizmet puanlarının oranı artırılabilir.

Yazar Katkı Beyanı:

1. Davut ATMACA: Veri toplama ve analizi, ön taslak yazımı ve düzenleme.

2. Hüseyin TOYGUR: Veri toplama, inceleme, yazma ve düzenleme.

3. Hayri ÇAMURCU: Danışmanlık ve düzenleme.

5. KAYNAKÇA

- Açıklın, A. (1981). Öğretmenlerin atama ve yer değiştirme yönetmelikleri. *Eğitim ve Bilim*, 5(29), 29-36.
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye eğitim sistemi*. Ankara: Yargı Matbaası.
- Bowen, Glenn (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Danıştay (2020). T.C. D a n ı ş t a y İkinci Daire Esas No: 2020/1469 1/8. https://www.memurlar.net/common/news/documents/954462/danistay_hizmet_puani_karar_metni.pdf Erişim:06.12.2021
- Dehaghi, M. R. (2012). Happiness as an effective factor in organizational commitment of managers. *African Journal of Business Management*, 6(33), 9460-9468. doi: 10.5897/ajbm11.2890
- Dutt, A., Radcliff, B., Sheldon, KM & Lyubomirsky, S. (2013). In *"Happiness, economics, and politics"*. Ed. AK Dutt and B. Radcliff "Change your actions, not your circumstances: an experimental test of the sustainable happiness model." Cheltenham: Edward Elgar Publishing. <https://econpapers.repec.org/bookchap/elgeebook/13280.htm> Erişim: 10.12.2020
- Henry, J. (2015). *Positive psychology in practice: Promoting human flourishing in work, health, education, and everyday life*. <https://www.wiley.com/en-gb/Positive+Psychology+in+Practice> Erişim: 15.12.2020
- MEB. (2015). *Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği*. TC. Resmi Gazete, 29329, 17 Nisan 2015. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150417-4.htm> Erişim: 27.01.2021
- MEB. (2020). *Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği*. TC. Resmi Gazete, 31160, 19 Haziran 2020. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/06/20200619-8.htm> Erişim: 22.09.2020
- Lyubomirsky, S. (2012). *The Oxford handbook of stress, health and coping*. Ed. S. Folkman and PE Nathan. Oxford: Oxford University Press. <https://books.google.com.tr/books> Erişim: 20.12.2021
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Memişoğlu, S. P., Çelik Yılmaz, D., İsmetoğlu, M. & Erbaş, H. (2015). Öğretmenlerin zorunlu yer değiştirmesi uygulamasına yönelik lise öğretmenlerinin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 10(11), 1121-1144. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8479>
- Mete, Y. A. (2009). *Fırsat eşitliği temelinde öğretmen atama politikaları.-Nesnel çözümleme/öznel tanıklıklar*. Doktora Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kocaeli. <https://dspace.kocaeli.edu.tr:8080/xmlui/handle/11493/437> Erişim: 20.12.2021
- Öğretmen Strateji Belgesi: 2017 - 2023 (2017). https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/26174415_Strateji_Belgesi_RG-Ylan-_26.07.2017 Erişim: 05.12.2021
- Şahin, İ., Beycioğlu, K., Sincar, M., & Çıkrıkçı, F. (2016). Öğretmen rotasyon (Zorunlu yer değiştirme) ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(2), 267-287.
- Şahin, A., & Doğan, M. (2020). Öğretmenlerin yer değiştirme istekleri: Nedenler ve tercihler, *12. Uluslararası Eğitim Camiası Sempozyumu Tam Metinleri*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, s. 522-532. <https://drive.google.com/file/d/1mrDzZg1zzZJfQEIWTb13nOXhGeZQAiX3/view> Erişim: 06.12.2021
- Tekingündüz, K. (2017). *Ortaokullarda çalışan öğretmenlerin yer değiştirme nedenleri ve yer değiştirmede yöneticilerin rolüne ilişkin öğretmen görüşleri (İstanbul ili Fatih ilçesi örneği)*. İstanbul Kültür Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. <https://acikerisim.iku.edu.tr/handle/11413/4623> Erişim: 20.12.2021
- Uygun, S. (2012). Basında öğretmen sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 72-91.
- Yıldırım, A. & Şimşek, A. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, E. S. S. & Denктаş, F. Öğretmen strateji belgesi hedeflerinin öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Asya Studies*, 5(15), 171-180. <https://doi.org/10.31455/asya.904210>